

WUR from within: open, eerlijk, kritisch

Nr 14

Resource

MAART 2021 JAARGANG 15

Van twee kanten
Ministerie van
Ruimtelijke Ordening?

Studenten
coachen studenten

Dialogue Centre
wacht
op een naam

Grote tuinders
hebben
sterkere marktpositie

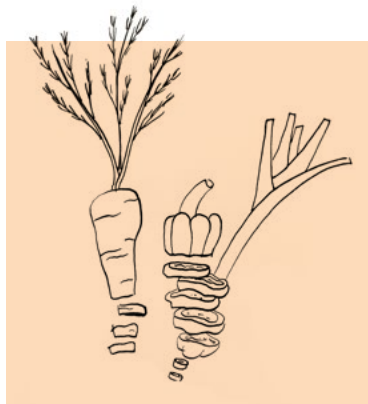
Studenten drinken
minder
tijdens de lockdown

Campusonderwijs
Hoe verder? | p12

Inhoud

NR 14 JAARGANG 15

08

Minder vitaminen
in voorgesneden
groenten?

10

Vogels slapen
met het licht aan

26

Tips tegen
(corona)dips

4 AID 2021
'Out of this world'

5 Pleidooi voor
duurzaam bouwen

15 Typical Dutch
'Ik sport nu in mijn
kamer'

16 Van CO₂ naar
organische stof

28 Sleutelfiguur:
Cecile Huber

Kijk voor meer verhalen
en nieuws op onze website
via deze QR-code:

VOORWOORD

Campusonderwijs?

'Zal ik op *send* klikken?', vraagt mijn collega. We staan op het punt ruim 6.500 WUR-medewerkers een mail te sturen. Een spannend moment. Ik knik. 'Pling!' en weg is 'ie. Nu de coronamaatregelen maar voortduren, hebben we vorige week onze lezers gevraagd of ze *Resource* thuis willen ontvangen of liever digitaal (de studenten krijgen het papieren magazine nog steeds in de studentenhuisen). Minutenlang 'plingt' de *Resource*-mailbox onafgebroken terug en opgelucht kijken we elkaar aan. Dus vanaf vandaag krijgen collega's de keuze om *Resource* thuis als papieren editie of als digitale pdf te ontvangen om alle relevante WUR-ontwikkelingen te volgen en kunnen zij verhalen van en over collega's en studenten lezen.

Afgelopen tijd werkten we aan een verhaal over campusonderwijs. Want even leek het zover: vanaf 1 april zouden studenten één dag per week naar de campus mogen. Inmiddels weten we dat het hoger onderwijs helaas in lockdown blijft. Maar de dag dat het weer mag, komt er. *Resource* zocht alvast uit hoe dat er dan uit ziet (pag. 12). Verder dit nummer een twistgesprek over ruimtelijke ordening (pag. 18), een gesprek met dé Darwin-kenner van Nederland (pag. 20) en tips tegen coronadips (pag. 26).

Wil jij *Resource* ook thuis ontvangen? Stuur een mail naar resource@wur.nl of ga naar www.resource-online.nl en abonneer je op onze digitale nieuwsbrief.

Willem Andrée
Hoofdredacteur

ONLINE OPEN DAG

Het is zaterdag 20 maart. Na weken voorbereiding zitten studenten en begeleiders klaar om scholieren te informeren over studies bij WUR, natuurlijk digitaal. Dat dit soms kwetsbaar is, blijkt helaas snel. Het platform van WUR voor de online voorlichtingsdag, waar alle scholieren met interesse voor een Wageningse opleiding naartoe worden geleid, ligt er uit. Gevolg: scholieren hebben geen toegang tot de opleidingspresentaties en digitale campus tours die vanuit verschillende studio's op de campus worden verzorgd (foto). Rond lunchtijd zijn de problemen grotendeels voorbij, waardoor het middagprogramma wel goed verloopt. De serverproblemen waren des te vervelender, nu de vooraanmeldingscijfers van eerstejaars bachelorstudenten tegenvallen (zie pag. 4). De afdeling Communicatie probeert de schade in beeld te krijgen en herhaling te voorkomen. Op 8 april is er weer een Open Dag (masters). AS

15 procent minder eerstejaars

Op 15 maart dit jaar hadden zich 1.049 scholieren opgegeven voor een bacheloropleiding in Wageningen. Dat zijn er 182 (15 procent) minder dan vorig jaar. Daarmee is WUR de grootste daler onder de Nederlandse universiteiten, samen met de TU Eindhoven.

Wageningse opleidingen die het dit jaar slecht doen, zijn Voeding en Gezondheid (39 procent minder eerstejaars dan vorig jaar) en Biotechnologie (-30 procent). Wel is het zo dat deze opleidingen niet langer een numerus fixus hanteren, waardoor studenten zich ook later nog voor deze studie kunnen opgeven. De opleidingsdirecteuren vermoeden dat deze opleidingen nog aantrekken. Ook andere opleidingen staan fors in de

‘Voor klimaat- en milieu-opleidingen is de concurrentie met Utrecht groot’

min: Agrotechnologie -31 procent, Bedrijfs- en Consumentenwetenschappen -40 procent en Communicatie en Life Sciences -46 procent. Alleen Food Technology en Landschapsarchitectuur staan ietsje in de plus.

Eigen regio

Is de daling zorgelijk? ‘Vorig jaar hadden we ook minder vooraanmeldingen, maar die achterstand is later ingehaald’, zegt recruitment marketeer Renske van Dijk. ‘Maar nu lopen we dus achter bij die vooraanmeldingen van vorig jaar. We hebben zeker een inhaalslag nodig.’

Van Dijk heeft geen verklaring voor de forse afname. ‘Onze hypothese is dat de populariteit onder jongeren verschuift van technologie naar klimaat en milieu. Daar hebben onze technologische opleidingen last van. Wij hebben natuurlijk ook klimaat- en milieu-opleidingen, maar daarbij is de concurrentie met bijvoorbeeld Utrecht groot.’ Verder denkt Van Dijk dat scholieren in deze coronatijd vaker kiezen voor de universiteit in hun regio. AS

AID 2021 wordt ‘Out of this World’

Net als afgelopen zomer wordt de introductie voor eerstejaars opgesplitst in twee delen: 11 tot en met 14 en 16 tot en met 19 augustus.

‘Beginnen met studeren is beginnen aan een nieuwe stap in je leven, een nieuw avontuur’, zegt Teun Bastiaansen (21), vicevoorzitter van het AID-bestuur. ‘Je komt eigenlijk in een nieuwe wereld terecht. Daar komt het thema *Out of this World* ook vandaan.’ Het thema slaat daarnaast ook op het internationale karakter van WUR. Hoe de AID – de introductie voor eerstejaars – er straks uit gaat zien, zal voor een groot deel afhangen van hoe corona zich ontwikkelt, zegt Bastiaansen. ‘Wat vast staat, is dat er weer twee AID’s komen, net als afgelopen zomer. Verder houden we rekening met vier verschillende scenario’s.’

Scenario’s

Bij het meest voorzichtige scenario is de AID volledig online te volgen. De andere scenario’s gaan uit van hybride constructies, vertelt

Bastiaansen. ‘Bij het scenario met de minste restricties mogen grote groepen samenkomen, is er geen avondklok, mogen studenten op verenigingen komen en mag er alcohol worden geschonken. Bij andere scenario’s zijn de groepsgroottes weer kleiner en is er wel een avondklok. Als de AID dichterbij komt, hakken we een knoop door over welk scenario het wordt.’ Bastiaansen hoopt dat één van de

‘Als de AID dichterbij komt, hakken we een knoop door over welk scenario het wordt’

onderdelen van voorgaande jaren in ieder geval terugkomt. ‘Als de gemeente het toestaat, zouden wij het heel leuk vinden om weer een AID-camping op te zetten. Maar wat er ook gebeurt en hoe het er straks ook uit ziet, wij hebben ontzettend veel zin om nieuwe studenten te verwelkomen!’ LZ

Teun Bastiaansen tijdens de AID van 2020. Eigen foto

4

Vanuit het niets schoot de pan-Europese partij VOLT het vaderlandse verkiezingstoneel op. In Wageningen werd de nieuwe club zomaar de vierde partij, na D66, GroenLinks en de VVD. VOLT trok 8 procent van de stemmen in Wageningen. Een flink deel daarvan werd uitgebracht op het stembureau in Forum, waar VOLT in grootte na D66 en GroenLinks zelfs de derde partij was. RK

Pleidooi voor groen bouwen

Een miljoen woningen erbij? Prima, maar dan wel graag met oog voor de natuur, circulair en klimaatbestendig.

Dat zegt een groep 'duurzame' organisaties als reactie op de Actieagenda Wonen 2021. Op initiatief van WUR-programmaleider Groene Steden Marian Stuiver werd een extra hoofdstuk voor de Actieagenda geschreven. De Groene

Versnelling, heet het stuk, dat inmiddels is aangeboden aan de bouwsector die de Actiea-

genda heeft samengesteld.

In tien jaar tijd moeten een miljoen huizen worden bijgebouwd. De bouwsector legde haar ideeën neer in de Actieagenda. Duurzaam bouwen krijgt daarin wel aandacht, maar lang niet genoeg, vindt

Stuiver. 'Ik was enorm verbaasd toen ik het stuk las. De afgelopen tien jaar zijn heel veel experimenten gedaan met circulair en natuurinclusief bouwen, maar dat zie ik helemaal niet in het stuk terug.' Stuiver schreef het stuk samen met Tim Vredeveld van Het Oversticht. Duurzaam bouwen moet volgens hen steunen op de principes van natuurinclusief, circulair en klimaatbestendig bouwen. Dat wil zeggen: de natuur moet een plek krijgen in woonwijken, er moet met duurzame materialen worden gebouwd en rekening houdend met droogte, wateroverlast en hitte.

Of De Groene Versnelling een plek krijgt in de Actieagenda Wonen 2021 is nog niet duidelijk. Stuiver: 'In een eerste reactie is gezegd dat ze met ons aan de slag willen. Het hoofdstuk opnemen in de Actieagenda zou mooi zijn. Maar veel belangrijker nog is dat het in de uitvoering een plek krijgt.' RK

Unilever gloeit zachtjes na

Het nieuwe logo aan de gevel van Unilever schijnt met glow-in-the-dark techniek. Overdag is het niks bijzonders, maar als het donker is, gloeit het zachtjes. Zonder stroom, op basis van fosforescentie. Een wereldprimeur, zegt Unilever-onderzoeker Leonard Flendrig, die het ontwikkelde. Het logo is uitgevoerd in fosforescerend materiaal op een vuistdikke perspexplaat. Overdag is het donkerblauw met een lichtgroen randje, 's nachts gloeit het groenig. Je moet wel dichtbij zijn om het te kunnen zien want het effect valt verderaf weg door het vele nachtlucht op de campus. Deze duurzame vorm van lichtreclame beweegt mee met de nukken van het weer: na een zonnige dag gloeit-ie 's nachts beter en langer. RK

Foto's Roelof Kleis

'Ik was enorm verbaasd toen ik het stuk las'

Naam gezocht

Het ontmoetingsgebouw Dialogue Centre verrijst in rap tempo langs de Mansholtlaan. Dialogue Centre is maar een werktitel en het wordt hoog tijd voor een nieuwe, definitieve naam.

Interactus zou kunnen, Dialogon of Auditio. Wie iets weet mag het zeggen: sinds vrijdag 12 maart kan de WUR-gemeenschap namen aandragen voor het gebouw.

Naar voorbeeld van de succesvolle competitie voor het derde onderwijsgebouw (nu: Aurora) gaat ook de 'nieuwe Aula' een naam krijgen. De spelregels zijn grotendeels hetzelfde: de naam moet klassiek klinken, zinspelen op de

Illustratie BroekBakema Architecten

functie van het gebouw en liefst kort en bondig zijn. Inzenders moeten een korte motivatie mee sturen waarom hun naam de beste is.

Studenten en personeel van WUR mogen namen insturen. Op dit moment zijn er ruim 80 inzendingen binnen, laat wedstrijdsecretaris Eddy Teenstra

weten. 'Het loopt ietsje minder storm dan bij Aurora, maar dat was ook veel meer een studentendingetje. De mails lopen gestaag binnen.' De inzendtermijn sluit zondag 28 maart om 18.00 uur. Wie inspiratie op wil doen, kan terecht op de speciale groepspagina van het Dialogue Centre op intranet. [AK](#)

Studenten drinken minder

Dat ontdekte masterstudent Communication, Innovation Life Sciences Kim Schomaker (27) die voor haar scriptie het alcoholgebruik van Wageningse studenten in coronatijd onderzocht.

'Tijdens de eerste lockdown was er een enquête die het welzijn van de Wageningse studentenpopulatie onder de loep nam. Daarin gaf 43 procent van de studenten aan dat ze voor de coronapandemie nooit méér dan zes glazen alcohol achter elkaar dronken. Nu is dat 75,5 procent; studenten zijn dus minder excessief gaan drinken.'

Schomaker's onderzoeksvraag werd: in hoeverre heeft de corona-uitbraak het drinkgedrag van WUR-studenten veranderd? Ze interviewde twintig studenten en richtte zich op de periode net vóór corona en net na het ingaan van de eerste lockdown. Daarbij maakte ze gebruik van het motivational model of alcohol use. 'Dat model gaat ervan uit dat er vier

motivaties zijn voor alcoholgebruik die bepalen of iemand besluit wel of niet te drinken. Enhancement, oftewel drinken omdat het leuk is om dronken te zijn; social, oftewel om meer van een sociaal evenement zoals een feestje te genieten;

'De drinkmotivatie verschuift richting coping en dat komt dichtbij problematisch drankgebruik'

conformative oftewel bij de groep horen; en coping, om persoonlijke zorgen en problemen te verlichten.'

Andere motiven

Voor de corona-uitbraak waren studenten vaak dronken op feestjes, waar ze dronken om te genieten, een band op te bouwen met medestudenten en om erbij

te horen. Na de corona-uitbraak ging meer dan de helft van de geïnterviewde studenten fors minder drinken. Het deel dat nog wel dronk, deed dat vaker vanuit andere overwegingen. 'Die zeiden dingen als: corona is gek en beangstigend, je moet iets doen om er wat van te maken. De drinkmotivatie verschuift dan meer richting coping. Dat komt heel dichtbij problematisch drankgebruik.' De studenten die nog wél dronken, deden dat meestal wel samen met vrienden of huisgenoten. [LZ](#)

 resource.wur.nl **FULL STORY ONLINE**

WUR stapt in Safe Seaweed Coalition

Zeewier, een soort 'superfood' met veel eiwitten, aminozuren en vitamines, is hip. In de nieuwe Safe Seaweed Coalition gaat WUR met internationale partners kennis en onderzoek op het gebied van de groeiende zeewierproductie afstemmen.

De Safe Seaweed Coalition werd op 17 maart gelanceerd door onder meer wel-doener Lloyd's Register Foundation en de UN Global Compact. WUR-onderzoeker Sander van den Burg zit in de adviesraad en hij coördineert sinds januari het onderzoeksproject Safe Seaweed by Design. Dat project ontwikkelt protocollen voor de productie van zeewier zodat het voedselveilig is, de omringende natuur niet aantast en veilig is voor de werknemers op zeewierboerderijen. 'Zeewier is een opkomende industrie in Europa,' zegt Van den Burg, 'maar in China wordt zeewier al grootschalig geteeld. Die kennis benutten we'

'In China wordt zeewier al grootschalig geteeld. Die kennis benutten we'

humane consumptie en niet op gebruik van zeewier in veevoer, zoals het zeewier-extract dat de methaanuitstoot in koeien verlaagt, maar volgens recent Wageningen onderzoek de gezondheid van de koeien kan aantasten.

'Wij willen weten of we het zeewier veiliger kunnen maken voor consumenten. Daarbij kijken we onder meer of en hoeveel zware metalen het wier opneemt uit het zeewater en of we die opname kunnen beïnvloeden.' AS

Geeft een blij beest lekkerder vlees?

Kun je proeven of varkens en kippen een goed leven hebben gehad? Die vraag gaan Hans Spoolder, onderzoeker bij de Animal Science Group, en zijn collega's beantwoorden.

'Mensen die biologische producten eten, zeggen dat het beter smaakt', vertelt Spoolder. 'Maar is dat zo? En zo ja, hoe komt dat dan?' Spoolder en zijn collega's gaan kijken of vlees

Verder wordt gekeken naar voeding. 'Dieren die buiten op het gras lopen, eten veel gevarieerder dan dieren die alleen krachtvoer krijgen. Ze kunnen bijvoorbeeld kruiden eten en dat proef je in het vlees.' Als laatste worden de effecten van hokverrijking meegenomen. 'Spelende dieren bewegen meer, zijn minder gestrest en weerbaarder tegen infectie. Ook dit kan invloed hebben op het vlees.'

'Dieren die op het gras lopen, kunnen bijvoorbeeld kruiden eten en dat proef je in het vlees'

van varkens en vleeskuikens uit de extensieve veehouderij beter smaakt dan vlees uit de intensieve veehouderij.

De onderzoekers kijken onder meer naar de invloed van ras: in de extensieve veehouderij worden andere rassen gehouden dan in de intensieve veehouderij. Een ander aspect is bewegingsruimte. Spoolder: 'Dieren die meer bewegen, hebben mogelijk een andere spieropbouw en een betere doorbloeding. Wellicht is dat te proeven. Tot nog toe is dit niet onderzocht.'

Fraude opsporen

Smaakpanels gaan het vlees proeven en in het lab zullen chemische en fysische eigenschappen worden bepaald. Als blijkt dat het vlees van extensief gekweekte dieren beter smaakt, dan biedt dat volgens Spoolder mogelijkheden voor een beter verdienmodel voor producenten van duurder vlees met beter dierwelzijn. Omdat biologisch vlees duurder is, ligt fraude op de loer. Spoolder wil de analysetechnieken inzetten om dat op te sporen. 'We doen een uitgebreide chemische en fysische analyse van het vlees. Met behulp van deze data kunnen we bijvoorbeeld zien of een dier buiten op gras heeft gelopen en wat het heeft gegeten. Je kunt zelfs zien of een varken uit Spanje of Italië komt.' TL

Foto Shutterstock

Weer Wat Wijzer

Zitten er minder vitamines in voorgesneden groente?

De koeling van de supermarkt staat er vol mee: pakjes en zakjes voorgesneden groenten en fruit. Wel zo makkelijk. Maar gaat dat niet ten koste van de vitamines?

‘Bij fruit zoals appels zitten veel vitamines in de schil’, vertelt Eelke Westra, Programma Manager Postharvest Quality bij Wageningen Food & Biobased Research. ‘En het klopt dat er wat vitamines verloren gaan bij schillen en snijden.’ Bij snijden maak je namelijk de celstructuur kapot. Vitamines zijn onderdeel van het afweermechanisme van de plant. Het zijn antioxidanten die cellen onder andere beschermen bij schade. Als je groente snijdt, beschadig je de cellen en dan worden vitamines ingezet en verbruikt.

Groente en fruit worden vaak zuurstofarm verpakt. Dat heeft niet direct invloed op de vitamines, volgens Westra. ‘Het zorgt er met name voor dat cellen langer in leven blijven en het verlengt de houdbaarheid van het product. Sommige vitamines zijn gevoelig voor zuurstof, maar deze vitamines zitten vaak opgesloten in de cellen en zijn dus beschermd.’

En als je het kookt? ‘Koken breekt de celwand af. Dat maakt groente makkelijker eet- en verteerbaar. Vitamines zoals vitamine E komen bij sommige groenten juist beschikbaar door koken. Ande-

re, zoals vitamine C, breken af. Als je groente te lang kookt dan komen vitamines vanuit de cellen in het kookvocht terecht, en als je vervolgens de groente afgiet, gaat zo’n 20 tot 50 procent van de vitamines verloren.’

Dit verlies kun je beperken door niet te lang te koken en het kookvocht te gebruiken, bijvoorbeeld voor soep of saus. Je kan groente ook stomen, blancheren of verhitten in de magnetron. Invriezen heeft geen invloed op vitamines. Maar sommige soorten groente en fruit veranderen in ‘snot’ als je het ontdooit. Dat komt omdat tijdens het invriezen ijskristallen ontstaan die de cellen kapot maken. ^{TL}

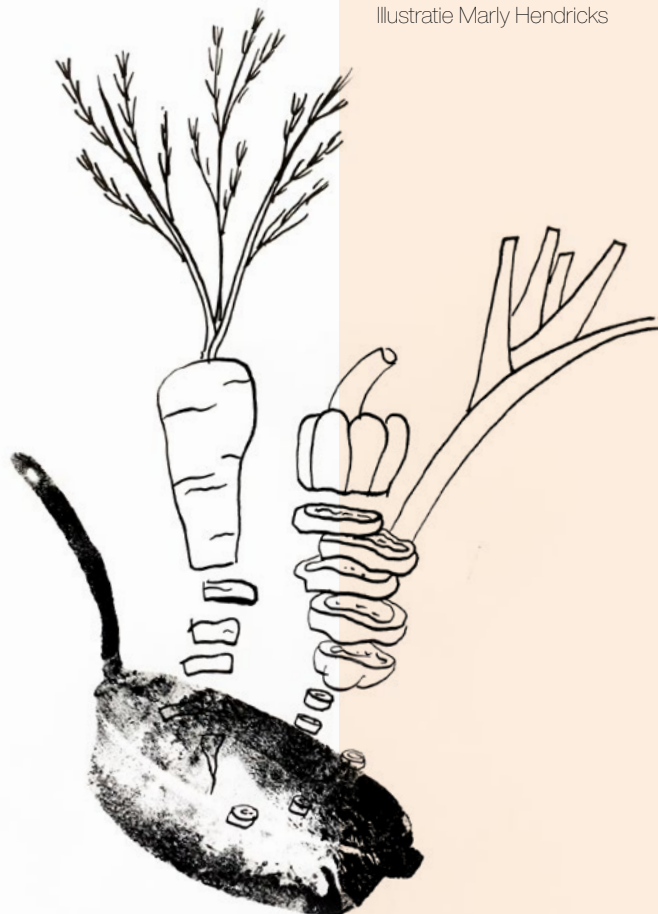
‘Vitamine E komt bij sommige groenten juist beschikbaar door koken’

Eelke Westra,
Programma Manager
Postharvest Quality

We worden dagelijks overspoeld met soms tegenstrijdige informatie. Hoe zit het nu precies? In deze rubriek geeft een wetenschapper antwoord op jullie prangende vragen.

Door te vragen word je wijzer. Durf jij 'm te stellen? Mail naar redactie@resource.nl

Illustratie Marly Hendricks

Grote tuinders hebben sterkere marktpositie

Grote tuinbouwbedrijven verdienen vaak meer dan kleine. Niet omdat ze minder kosten hebben per kilo product, zoals vaak wordt gedacht, maar omdat ze hogere verkoopprijzen ontvangen, blijkt uit promotieonderzoek van Evert Los.

Los analyseerde de economische en bedrijfsgegevens van zo'n 250 Nederlandse groentetelers die een lening hebben bij de Rabobank. Daarbij maakte hij onderscheid tussen telers van komkommers, tomaten en paprika. 'De onderlinge verschillen tussen de bedrijven zijn groot', zegt Los. 'Maar meestal hebben grote bedrijven een sterkere marktpositie. Ze kunnen geen hogere prijs bij supermarkten bedingen, maar ze kunnen bijvoorbeeld wel jaarrond leveren, en dat levert een gunstiger prijs op.' Maar grotere bedrijven draaien niet altijd beter kan kleinere, zegt Los. Er zijn grote bedrijven met hoge kapitaallasten; ze hebben bijvoorbeeld leningen met hoge rentes afgesloten en hoge arbeidskosten. Kleine bedrijven kunnen ook goed boeren, afhankelijk van het type groente dat ze verbouwen.

Tomaat

Komkommertelers hebben meestal een kleiner bedrijf van zo'n 3 à 4 hectare, omdat de komkommerplant snel groeit, wat lastiger te managen is en veel arbeid op piekmomenten vraagt. Daarentegen kunnen tomaten makkelijker en fabrieksmatiger worden verbouwd, zegt Los, waardoor tomatenbedrijven over het algemeen groter zijn dan 10 hectare. Terwijl komkommer en paprika overwegend standaard product zijn, zit er meer variatie, veredeling en smaakverschillen bij tomaat. En die variatie aan product leidt ertoe dat ook de verkoopprijzen van de tomatentelers meer variëren, zegt Los. AS

Steriele eekhoorn kan biodiversiteit herstellen

De grijze eekhoorn, afkomstig uit Noord-Amerika, verdringt de rode eekhoorn in Groot-Brittannië. Deze invasieve soort wordt nu bestreden met jacht, gif en vallen; tevergeefs. Met een *gene drive* kan de grijze eekhoorn wel succesvol worden bestreden.

Dat stelt promovendus Nicky Faber. Ze publiceerde erover in *Scientific Reports*. Bij een *gene drive* introduceert de wildbeheerder grijze eekhoorns in het wild die genetisch zijn aangepast, zodat ze onvruchtbare nakomelingen krijgen. 'De grijze eekhoorns zijn agressiever dan de rode eekhoorn, ze komen beter de winter door en ze dragen een virus bij zich dat dodelijk is voor

rode eekhoorns', zegt Faber. Bij een succesvolle *gene drive*, waarbij je

extra DNA in een vrouwelijk gen voor voortplanting, waardoor dit gen wordt uitgezet. Volgens de klassieke genetica hebben de nakomelingen dan 50 procent kans om dit geblokkeerde gen te erven. Daarom zorgt een tweede aanpassing – een CRISPR/Cas-schaartje – ervoor dat het blokkeer-gen in beide kopieën van het chromosoom terecht komt, waardoor 100 procent van de nakomelingen het geblokkeerde gen krijgt.

Inhumaan

Is de introductie van zo'n *gene drive* veilig en ethisch verantwoord? Wat betreft de veiligheid: Faber heeft in haar model een rem gebouwd. Daardoor kan het CRISPR/Cas-schaartje worden uitgezet en heeft het blokkeer-gen weer 50 procent kans om te overerven. 'Bovendien is de huidige bestrijding, met gif en vallen, inhumaan. Ze geven een pijnlijke dood. Met de *gene drive* worden de dieren steriel, zodat we de invasieve soort effectief onder controle houden en de biodiversiteit behouden. Natuurlijk moeten we eerst testen of dit echt kan in de praktijk.' AS

'De huidige bestrijding, met gif en vallen, is inhumaan en geeft een pijnlijke dood'

beeld enkele honderden genetisch gemodificeerde eekhoorns uitzet in de natuur, zijn twee stappen van belang. De eekhoorns krijgen

Slapen met het licht aan

Koen Hiemstra bij een van zijn nestkastjes die hij verlichtte met fietslampjes om te kijken of vogels wegblijven of niet. Foto Guy Ackermans

Kunnen vogels ook slapen met het licht aan? Ja, is de voorzichtige conclusie van een proef op de campus.

Die proef is het onderzoek dat Koen Hiemstra in de wintermaanden uitvoerde naar het verblijfgedrag van vogels. Wie op de campus was, heeft hem misschien wel eens gezien. Dagelijks (uitgezonderd weekeinden en vakantie) deed hij zijn 3,5 uur durende ronde langs 99 nestkastjes, die her en der verspreid over de campus hangen, om te kijken of ze bewoond waren. Vogels gebruiken nestkastjes niet alleen om in te nestelen. De kastjes zijn ook een mooie plek om te overnachten. Zo'n

overnachting gaat gepaard met poepen. De vogels laten dus sporen na. En die sporen hield Hiemstra, masterstudent Bos- en Natuurbeheer, nauwgezet bij. Gewapend met een bierkrat (om op te staan), pen en papier (om te schrijven) en een lepel (om de poep te verwijderen).

Fietslampje

De onderzoeksvraag waar het hier om draait betreft lichtvervuiling. Storen vogels zich zo aan licht dat ze dergelijke plekken 's nachts mijden? Hiemstra zette die vraag op scherp door een deel van de nestkastjes te verlichten. Dat deed hij door een fietslampje in de nestkast te hangen in de veronderstelling dat de vogels weg zouden blijven, omdat licht de slaap stoort. Maar dat bleek dus mee te vallen.

Van de achttien nestkastjes waar regelmatig werd overnacht, kregen er negen een lichtje. In vier van die negen verlichte ruimtes bleven de vogels komen. 'Dat is geen hard bewijs, want daarvoor zijn de aantallen te klein, maar het is wel opmerkelijk', zegt Hiemstra. Hij

vermoedt dat wel of niet blijven met het karakter van de vogels te maken heeft. 'De brutalere vogels blijven, de schuwere vertrekken.'

Zachte winter

Dat maar een op de vijf nestkastjes sporen van verblijf laten zien, komt volgens Hiemstra door de winter. 'Die was relatief zacht. De vogels hebben zo'n nachtverblijf dan minder nodig.' De vogels in kwestie zijn hoogstwaarschijnlijk koolmezen. 'De nestkasten waren op koolmezen afgestemd, met openingen van 32 millimeter.' Bovendien trof hij twee keer een dode vogel in de kastjes aan.

De verlichte nestkastjes trokken nieuwgierige blikken. En daar bleef het niet altijd bij. Tijdens de proef werden zes lichtjes gestolen. Hiemstra deed het onderzoek onder begeleiding van docent Anouschka Hof van de leerstoelgroep Wildlife Ecology and Conservation. Voor zijn master in Wageningen studeerde Hiemstra Toegepaste Biologie aan de HAS in Den Bosch. RK

'De brutalere vogels blijven, de schuwere vertrekken'

De walvis van Rottumerplaat

Vincent Oostvogels

Je moet wát, tijdens zo'n lockdown. Ik volg nu al een tijdje de maandelijkse updates over het walviskadaver op Rottumerplaat. Dat is verrassend interessant en, ik geef toe, zelfs een beetje verslavend.

Rottumerplaat spreekt tot de verbeelding, in ieder geval bij mij. Het Waddeneiland is misschien wel het meest onbereikbare stukje Nederland: onbewoond en niet toegankelijk voor publiek. Eind november zag een visser dat er een dode dwergvinvis was aangespoeld. Normaal worden walviskadavers vernietigd, maar deze mocht blijven liggen. Sindsdien doet Wageningen Mari-

'Het duurde een tijdje voordat aaseters interesse begonnen te tonen in de walvis'

ne Research onderzoek naar de afbraak van het kadaver en de effecten op de omgeving. Met wildcamera's volgen de onderzoekers welke aaseters er op het kadaver afkomen en één keer per maand varen ze naar het eiland om metingen te doen. Een paar dagen later verschijnt daar dan een verslagje van op internet (zoek op 'Pilot Walviskadaver').

Uit die verslagjes valt bijvoorbeeld op te maken dat het een tijdje duurde voordat aaseters interesse begonnen te tonen. De eerste foto's van de wildcamera's laten vooral passerende konijnen zien, maar vanaf half

december verschijnen er ook eksters, kraaien, twee meeuwensoorten en een buizerd. Bij het bezoek in januari was er volgens de onderzoekers sprake van een 'misselijkmakende geurbeleving', maar in februari was dat alweer wat minder. Wel begonnen er toen vliegen op het kadaver af te komen. Ondertussen is het kadaver behoorlijk verkleurd en ingezakt, maar nog steeds grotendeels intact. Het hele proces van afbraak zal dus nog wel een tijdje duren.

Als het gaat over wetenschapscommunicatie en *outreach* is er vaak veel aandacht voor het verkopen van je verhaal. De maandelijkse updates over dit walviskadaver zijn juist zo aantrekkelijk door de afwezigheid van al te veel poespas. Het is gewoon een lijst droge observaties en een fotoreeks van een stukje duin met een dode walvis: Rottumerplaat in de mist, Rottumerplaat als er sneeuw ligt, Rottumerplaat bij eb, Rottumerplaat bij vloed, Rottumerplaat bij nacht, Rottumerplaat overdag, oh kijk, er komt weer een ekster voorbij. Het is het enorm lekker om één keer in de maand even bij te lezen hoe het ervoor staat, daar op dat winderige, uitgestorven eiland. Júist nu we door de coronamaatregelen grotendeels thuis zitten. Het verslag van maart moet nog verschijnen. Ik kijk er nu al naar uit.

Vincent Oostvogels (25) zit in het eerste jaar van zijn promotieonderzoek naar biodiversiteitsherstel in de melkveehouderij. Hij droomt ervan om op een dag zelf een paar koeien te kunnen houden.

Als campusonderwijs weer mag

Even leek het eindelijk zover: vanaf 1 april zouden studenten misschien weer één dag per week naar de campus mogen voor onderwijs. Helaas bleek het goede nieuws van korte duur en weten we inmiddels dat het hoger onderwijs in lockdown blijft. Maar de dag dat campusonderwijs weer mag, komt er. *Resource* zocht uit hoe dat er dan uit ziet, uitgaande van de aangekondigde - en dus weer afgezegde - versoepelingen.

De aangekondigde ‘mogelijke versoepeling’ van het hoger onderwijs vanaf eind maart is van de baan. De coronacijfers zijn te slecht, dus blijft het hoger onderwijs voorlopig in lockdown, besloot het demissionair kabinet onlangs. Maar ook als de versoepelingen wél zouden zijn doorgegaan, zouden veel docenten waarschijnlijk periode vijf online afmaken, vertelt onderwijsdecaan Arnold Bregt. ‘Als de versoepeling mogelijk was geweest, viel die midden in periode vijf. Die vakken zijn al helemaal voorbereid door de docenten voor online onderwijs. Ik verwacht dat een deel van de docenten de periode online zou afmaken. Maar er zijn ook docenten die zeggen: als er een versoepeling komt, gaan we ook weer naar de campus met de studenten die dat willen. Het belangrijkste is dat het mandaat voor de keuze daarvoor bij de docent ligt. Die bepaalt, in overleg met de roostermakers, wat gezien de condities de beste invulling is.’

Natte én droge uren

Hoe gaat de campus er dan wél uit zien, bij eventuele versoepelingen? Dat vertelt Gijs Elkhuisen (opleidingsdirecteur Forest & Nature Conservation), lid van WUR’s *coronataskforce education*. ‘Samen met docenten, opleidingsdirecteuren, roostermakers en andere mede-

werkers die bij het onderwijs betrokken zijn, kijken we hoe het WUR-onderwijs het beste kan worden ingericht gezien de steeds veranderende coronamaatregelen.’

‘Bij versoepelingen zouden we in grote lijnen teruggaan naar de situatie van vóór de lockdown’, vertelt Elkhuisen. ‘Sinds die inging op 15 december mochten alleen de “natte uren”—de practica in het lab—doorgaan op de campus. Na versoepelingen mogen ook “droge uren”, zoals colleges, tutorials en groepswork, weer op de campus plaatsvinden. Gezien onze coronacampuscapaciteit betekent dat, dat straks ongeveer 40 procent van de droge uren door zouden kunnen gaan op de campus. Met de natte uren zitten we nu op ongeveer 30 procent. Het is overigens niet zo dat studenten straks het recht hebben op één dag campusonderwijs per week, maar er is wel veel meer mogelijk dan nu.’

Ook de excursies en het veldwerk zijn tijdens de lockdown stilgezet. Er mogen immers maar maximaal twee personen samen buiten zijn. Elkhuisen: ‘Als docenten iets in die richting willen doen, moet dat nu op loop- of fietsafstand van Wageningen gebeuren met maximaal twee personen in het veld. Echte excursies zijn dus niet mogelijk, maar je ziet wel dat docenten andere

Tekst Luuk Zegers

Nu nog leeg: hopelijk kunnen we snel weer lunchen en elkaar ontmoeten, ook hier in Orion. Foto Guy Ackermans

instrumenten zoals de PEEK-app (een Wageningse interactieve onderwijsapp voor veldwerk, red.) zijn gaan gebruiken om op creatieve manieren praktijkonderwijs te geven.’

Sinds periode vijf, die op vijftien maart van start ging, is het weer mogelijk om met studenten in een bus - op anderhalve meter afstand van elkaar - naar locaties te rijden om daar in duo's op excursie te gaan. Elkhui-zen: ‘Na mogelijke versoepelingen willen we kijken of we door gebruik te maken van sneltesten weer echte groepsexcursies kunnen doen. Ook zijn we aan het kijken of we in periode zes (vanaf tien mei, red.) weer meerdaagse veldpractica kunnen geven. Dat zou dan in de buitenlucht zijn, op een camping, in eenpersoonstestjes en met dagelijkse zelfsneltesten. Daarover zijn we nu in gesprek met het ministerie.’

Geen garantie

Waarom zet WUR bij versoepelingen niet in op een campusonderwijsgarantie voor alle studenten? Onder-

‘Onze laatste campusactiviteit was Sinterklaasavond’

wijsdecaan Bregt: ‘In de eerste periode hebben we dat geprobeerd. Halverwege die periode werd ik gebeld door een hoogleraar die er helemaal doorheen zat. Die zei: “Arnold, we vallen massaal om.” Dat was voor mij een *wake-up call*. Toen hebben we een paar knopen doorgemaakt. We blijven streng qua leerdoelen op opleidingsniveau maar flexibeler qua leerdoelen op vakniveau en de docent heeft het mandaat om vakken te organiseren zoals zij dat het beste voor zich zien. We zijn minder gaan *micromanagen*. Dat is ook nodig, want de docenten staan echt onder enorme druk.’

Om ervoor te zorgen dat de situatie voor docenten werkbaar blijft, ligt de keuze voor campusonderwijs bij eventuele versoepelingen dus bij de docent. Maar, zegt Elkhui-zen, ‘voor ons is het wel lastig hoe we dat goed kunnen communiceren naar studenten en docenten. De media schetsen het beeld dat alle studenten straks

'Ik maak me ook zorgen: hoe meer mensen, hoe minder afstand'

weer één dag per week campusonderwijs krijgen. Maar zo werkt het hier gewoon niet. Als jij straks in periode zes twee vakken volgt waarvan de docenten zeggen: "we geven ons vak online", dan blijft het vak online. Dat creëert wel verschillen tussen studenten.'

Daar is Bregt niet zo bang voor. 'Onze docenten zijn heel *studentminded*, dus als het engszins kan, zullen ze campusuren gebruiken. Daarnaast: die verschillen tussen studenten zijn er al, want studenten met natte practica krijgen wél campusonderwijs tijdens de lockdown en de rest niet. Na een versoepeling zullen die verschillen dus juist kleiner worden.'

Studieverenigingen

Bij toekomstige versoepelingen zouden ook de studieverenigingen weer zalen kunnen huren om activiteiten te organiseren, vertelt Elkhuisen van de *coronataaskforce*. 'Mits ze aan bepaalde criteria voldoen, uiteraard.' Dat zou fijn zijn, zegt Shun Hei (Nathan) Lee (19), bestuurslid van studievereniging Aktief Slip. 'Onze laatste campusactiviteit was Sinterklaasavond. Tijdens de lockdown hebben we online activiteiten georganiseerd, zoals pubquizen, discussies en een evenement waar studenten konden leren om zelf milieuvriendelijke deodorant te maken. Als de maatregelen versoepelen, kunnen we weer activiteiten op de campus organiseren.'

Lee hoopt dat ook de landelijke maatregelen binnenkort verder versoepelen. 'Normaal organiseert Aktief Slip een eerstejaarsweekend op een camping ergens buiten Wageningen. Die hebben we keer op keer uitgesteld, maar ik hoop dat het in mei of juni, afhankelijk van de coronamaatregelen, wél door kan gaan.'

In de bibliotheek zouden eventuele versoepelingen weinig verschil maken, zegt Marens van Dalen, medewerker frontoffice in de Forumbibliotheek. 'Er zijn 216 studieplaatsen in de Forumbibliotheek. Na eventuele versoepelingen blijft dat aantal hetzelfde; de anderhalve meter blijft gehandhaafd. Of er meer campusonderwijs komt, heeft voor ons dus weinig directe consequenties. Misschien komen wel meer studenten binnen om boeken te lenen als ze vaker op de campus zijn.'

'Het valt me op dat sommige studenten moeite hebben

met afstand houden', zegt Van Dalen. 'Bijvoorbeeld als ze vlak naast elkaar de trap aflopen om koffiepauze te houden. Ze hebben allemaal trouw hun mondkapje op en wassen hun handen, dat gaat goed. Maar als het door versoepelingen weer drukker zou worden in Forum, maak ik me zorgen: hoe meer mensen, hoe minder afstand.'

Eindelijk

Voor eerstejaars bachelorstudent Laura Sólveig Lefort Scheefer (21) zou het zacht gezegd geen ramp zijn als ze weer wat vaker les zou krijgen op de campus. 'In augustus kwam ik naar Wageningen voor mijn bachelor Environmental Sciences. We zitten inmiddels in periode vijf en ik heb nog geen enkel hoorcollege gehad op de campus. We kregen wel wat lab- en groepswork tot het einde van periode drie, rond het einde van vorig jaar. Het voelt alsof ik in geen eeuwen op de campus ben geweest.'

'De docenten doen uiteraard hun best, maar je leert gewoon een stuk meer op de campus', aldus Scheefer. 'Dat komt door de discussies in de klas, groepswork en de gesprekken met je medestudenten. Ook missen we de practica en excursies. Al die activiteiten en studiemethoden die gewoonlijk gebruikt worden om de inhoud van de vakken écht te doorgronden, gaan niet door. Dat maakt het moeilijker om het écht te snappen.'

'Het kan ongelofelijk moeilijk zijn om je de hele dag te concentreren in je kamer', zegt Scheefer. 'Dus studeer ik soms met een vriend of boek ik een studieplek op de campus. Ik denk dat ik voor iedereen spreek als ik zeg dat een versoepeling gewenst is. Zowel op studiegebied als in het algemeen. Het zou fijn zijn om wat vrijheid terug te krijgen. Het studentenleven dat ik afgelopen augustus ervaarde zou geweldig zijn, met sommige dingen op de campus en sommige online. Het was een goede mix. Nu is elke dag hetzelfde.' ■

Typical Dutch Actie(f)

Illustratie Henk van Ruitenbeek

Een jaar geleden kwam ik naar Nederland als masterstudent Plant Science in Wageningen. Naast de typische Nederlandse gewoonten als fietsen, vroeg

'Inmiddels is sport ook onderdeel van mijn dagelijks leven geworden'

avondeten en veel groepswork, viel me op dat

Nederlanders altijd graag 'in shape' zijn en een heel actieve werkhouding hebben. Dat beviel me wel en ik besloot te achterhalen wat het geheim was achter die energieke houding. Ik lette goed op, keek goed om me heen en toen wist ik: het geheim is lichamelijke oefening.

Sport en lichamelijke activiteit blijken een belangrijk onderdeel van de Nederlandse lifestyle, of het nou fietsen is, of wandelen, hardlopen of teamsporten. Vanuit mijn kamer heb ik uitzicht op een straat vol mensen die hardlopen en op sportvelden waar zowel kinderen als volwassenen en hun coaches allerlei verschillende sporten aan het doen zijn.

Ik vind dat heel inspirerend en inmiddels zijn sport en lichamelijke activiteiten ook onderdeel van mijn dagelijks leven geworden. Ik ervaar daardoor meer energie en motivatie, ook voor mijn studie en dagelijkse taken. Ik daag mezelf uit om meer te fietsen en te wandelen en ik ben begonnen met

fitness, aerobics en zumba bij sportcentrum De Bongerd. Helaas kan ik vanwege corona nu niet naar de sportschool, maar gelukkig is er een app waarmee ik virtueel lessen kan volgen. Ik sport nu in mijn kamer.

Ik ben hard op weg om een Typische Nederlander te worden door een Fysiek Actieve Nederlander te worden.

Heb jij een leuke anekdote over een 'typisch Nederlands' ervaring? Stuur hem ons (max 300 woorden)! Beloning bij plaatsing: 25 euro en een pot Nederlandse snoepjes. resource@wur.nl

SCHOENEN- PROTEST

Met een veld vol schoenen protesteerden campagneorganisatie ASEED Europe en actiegroep XR Wageningen op 11 maart op de WUR-campus uit solidariteit met Indiase boeren tegen nieuwe landbouwwetten in dat land. De regering Modi wil dat de traditionele handel plaats maakt voor een openmarktsysteem. De actievoerders en de boeren verwijten de Indiase regering de belangen van het grootkapitaal boven die van de boeren te stellen. De schoenen symboliseren de demonstranten, die vanwege de coronamaatregelen niet in groepen bij elkaar mochten komen.

Foto Abdul Manaf

Van Twee Kanten

Er moet weer een ministerie van Ruimtelijke Ordening komen

Moet het nieuwe kabinet het ministerie van Ruimtelijke Ordening in ere herstellen om Nederland opnieuw in te richten? Ja, zegt Martha Bakker, hoogleraar Landgebruiksplanning bij WUR. Nee, zegt Arjan Koomen, programmaleider Duurzaam Landgebruik bij Wageningen Environmental Research. Een twistgesprek over de schaarse ruimte in Nederland. Tekst Albert Sikkema Foto's Guy Ackermans

Bakker: 'Er liggen momenteel veel ruimteclaims op tafel. We willen duurzame energie produceren, we willen meer water bergen, we willen bos aanplanten én we willen duurzame landbouw. Dat heeft allemaal invloed op het landschap. Op dit moment organiseren we dat sectoraal, maar al die sectorale ontwikkelingen hebben neveneffecten en die werken elkaar nog wel eens tegen. Dat moet je afstemmen op rijksniveau.'

Koomen: 'Ik zie ook allerlei ruimteclaims. De toename van distributie- en datacentra en parken voor duurzame energie, terwijl we ook veel meer woningen willen bouwen en meer natuur willen aanleggen. Maar ik denk niet dat je top-down moet zeggen: dit komt hier, dat komt daar. Belanghebbenden in de regio - natuurorganisaties, boeren,

waterschappen en provincies – moeten om tafel om te komen tot maatwerk en innovatieve oplossingen. Het Rijk moet geen blauwdruk maken, maar werken vanuit een visie die de regio's ondersteunt bij het maken van plannen.'

Bakker: 'Ruimte is een schaars goed. We hebben het ministerie van Financiën die het schaarse geld verdeelt over de verschillende sectoren. In die lijn moet er ook een ministerie van Ruimte komen dat de schaarse ruimte verdeelt.'

Koomen: 'Dat doet me denken aan de reconstructie van de varkenshouderij, toen het Rijk het landelijk gebied in zones indeelde. Dat nationale plan is destijds vastgelopen omdat het top-down was, niet concreet genoeg en weerstand opriep. Wel is toen duidelijk geworden dat je belanghebbenden moet betrekken

'Zodra je een kaart tekent,
gaat het gesprek
over de kaart en niet
over de visie'

Arjan Koomen

'Maak een kaart met alle ruimteclaims erop, dan zie je dat het er te veel zijn'

Martha Bakker

bij de plannen en lokaal inzichtelijk moet maken wat het plan oplevert.'

Bakker: 'Door op gemeenteniveau plannen te maken en inspraak te regelen, krijg je voortdurend lokale lobby's van projectontwikkelaars en omwonenden met hun nimbygedrag. Er moet ruimte zijn voor lokale inspraak, maar daarbij moet het Rijk de rol hebben als ijsbreker, om impopulaire beslissingen te nemen. Vervolgens kun je dan de regio uitnodigen om met een beter plan te komen. Provincies 'de ruimte geven' klinkt aardig, maar het is niet prettig als je moet balanceren tussen tientallen ruimteclaims waarvan je minstens de helft niet kan honoreren.'

Koomen: 'Als je vanuit Den Haag kaarten gaat tekenen met 'hier komt landbouw en daar komen zonneparken, hier huizen en daar nieuwe natuur', dan mis je de synergie en veel blijft onduidelijk. Ik heb graag een ruimtelijke visie van de regering, maar wie combineert bijvoorbeeld extensieve landbouw met waterberging en natuurbeheer? Dat moet je in de regio doen, want daar zit de gebiedskennis.'

Bakker: 'Dat is waar, maar maak om te beginnen eens een kaart met alle ruimteclaims erop. Dan zie je dat het er te veel zijn en dat je functies moet combineren. En combineren vraagt deels inschikken. Het Rijk kan die pijnlijke keuzes maken, dat maakt de uitvoering op provinciaal niveau makkelijker.'

Koomen: 'Zodra je een kaart tekent, met scherpe grenzen, gaat het gesprek

over de kaart en over de grenzen. En niet meer over de opgaven, mogelijke kansen en de visie.'

Bakker: 'De kaart maakt problemen duidelijk. Op de kaart staan grenzen. Bespreek die, vecht er om. Maar als je de kaart niet tekent, sluit je je ogen voor de keuzes die gemaakt moeten worden. Alle gemeenten kiezen voor de economisch sterke sectoren. De zwakke functies – denk aan natuur en landbouw – moeten de anderen maar doen. Het Rijk moet die zwakke functies op de kaart zetten, anders doet niemand het.'

Koomen: 'We hadden altijd de Wet Inrichting Landelijk Gebied, die kaders stelde aan de ruimtelijke inrichting in Nederland en ook doorzettingsmacht had, dus maatregelen kon afdwingen. Maar deze wet is in onbruik geraakt. Je zou er weer naar kunnen kijken, het lijkt me een geschikt instrument.'

Bakker: 'Landelijke wetgeving werkt alleen als er politieke wil is. En zo'n inrichtingskaart moet voor 20 jaar gelden en niet elke kabinetsperiode ter discussie staan. Dat is niet makkelijk, dan moet je als bestuur je nek uitsteken. De huidige cultuur is dat bestuurders dat niet doen, ze moeten alle besluiten en stappen verantwoorden, ze zijn voorzichtig. Dan krijg je een landschap van de minste weerstand waarin lobbyisten hun zin krijgen. Het Rijk moet geen verstopperje meer spelen, maar met gewaagde oplossingen komen.'

Koomen: 'Prima, maar benut dan ook de gebiedskennis bij de uitvoering. Werk

een plan uit voor bijvoorbeeld de Achterhoek samen met de bewoners. Daar kunnen de inwoners zich er namelijk iets bij voorstellen.'

Conclusie: De nieuwe regering moet een ruimtelijke visie ontwikkelen en een kaart tekenen waar in Nederland bossen, boeren, energieparken en huizen komen. De regio's gaan de plannen uitwerken en finetunen. ■

Het antwoord op de grote vragen is zelden eenduidig. In *Van Twee Kanten* gaan mensen met verschillende visies op een complex vraagstuk met elkaar in gesprek.

Darwin van A tot Z

Darwinmania kun je niet samenvatten in één handzaam boek. Paul van Helvert doet desondanks een dappere poging in *Darwin. A Companion*.

Tekst Roelof Kleis

Darwin is dood. Op 19 april aanstaande al 129 jaar. Maar de Darwinindustrie dendert door. 'Je hoeft maar een boek te publiceren met Darwin in de titel en het wordt uitgegeven en verkocht', zegt Van Helvert. 'Er is gewoon heel veel belangstelling voor Darwin.' Van Helvert, octrooideskundige bij WUR, beseft dat hij er nu ook vrolijk aan meedoet. Samen met wetenschapshistoricus en Darwin-kenner John van Wyhe (National University of Singapore) schreef hij een 466 pagina's tellende Darwingids. Zeg maar gerust een encyclopedie. Praten over het boek kan niet zonder het eerst te hebben over Van Helverts Darwinmanie. Al was het maar omdat het gesprek plaatsvindt voor zijn indrukwekkende boekenkast met Darwins. Een wand met vele honderden bruine en groene banden. Talloze drukken van Darwins boeken, uitgegeven in Engeland en daarbuiten tijdens diens leven. Een verzameling die begon op advies van een collega.

Je verzamelt dankzij een collega?

'Ja. Dick Peters, een van mijn begeleiders uit mijn studententijd, kwam op een dag op mijn kantoor. Jij hebt het te druk, zei hij, je hebt een hobby nodig. En hij gooide een catalogus op mijn bureau van een Darwinveiling in Londen. Dat was in 1992.'

En, iets gekocht?

'Een derde druk van *The Origin*. Ik had eigenlijk op een tweede druk willen bieden, maar dat begon bij 2000 pond en dat vond ik te veel. Eerste drukken zijn tegenwoordig helemaal niet meer voor gewone stervelingen weggelegd. Er werd daar een hele mooie aangeboden, die werd geschat op 12.000-15.000 pond. Er werd ingezet op 9.500 pond, maar niemand bood. Ik heb later nog eens nagevraagd wat er met dat exemplaar is gebeurd. Het werd vrij kort na de veiling in Amerika voor 30.000 dollar verkocht. Nu is-ie vier ton waard. Het is een dure hobby.'

Je hebt veel, maar nog niet alles. Wat staat er nog op het financieel haalbare lijstje?

'De eerste druk van *The Descent of Man*. Die moet ik hebben. Zonder dat boek heeft mijn verzameling een manco. De eerste druk dus, de meeste volgende drukken heb ik al. Hij komt vrij vaak op de markt, maar er is nog nooit een exemplaar geweest dat ik acceptabel vond, op een moment dat ik het geld ervoor had om het te kopen. Dat is namelijk ook een criterium dat ik hanteer. Het moeten, zoals dat in het Engels heet, *fine copies* zijn. Niet gerepareerd of opnieuw inge-

bonden. Daar begin ik niet aan. Dat is niet origineel en mooi genoeg.'

Darwinverzamelaars zijn er veel. Paul van Helvert mag zich in ons land gerust de grootste noemen. Naast verzamelaar is hij ook een groot kenner van het werk van Darwin. Van Helverts collectie boeken over Darwin is minstens zo groot als die van Darwin. En daar is nu dus een eigen werk aan toegevoegd, *Darwin. A Companion*. Het boek borduurt voort op *Charles Darwin. A Companion* uit 1978 van R.B Freeman.

Waar is de Charles in de eerdere versie gebleven?

'Die hebben we weggelaten. Om duidelijk te maken dat het om een ander boek gaat. Het is geen tweede druk, maar echt een nieuwe versie. Het boek bouwt voort op het eerste, maar is veel uitgebreider.'

'De vraag die nooit goed is beantwoord, is hoe Darwin tot zijn evolutietheorie kwam. Wat heeft hem ertoe gebracht?' Foto Guy Ackermans

Het eerste telde 100.000 woorden, dit 235.000 woorden. Er staan tal van nieuwe onderwerpen in.'

Moest dit boek er komen?

'Ja. Er is vraag naar. In de druk uit 1978 staan veel goede dingen, maar ook heel veel fouten. Het moest er een keer van komen. Freeman zelf speelde al met die gedachte, maar hij overleed in 1985.'

Waarom jij?

'Het kwam op mijn weg. Ik ontmoette John van Wyhe in 2009 in Cambridge. Hij beheert de website Darwin Online en had daar twee jaar eerder het boek van Freeman op gezet. Ik zei: weet je wel dat er heel veel fouten in dat boek staan? Hij antwoordde: dan wordt het tijd dat jij dat gaat corrigeren. Eerlijk gezegd speelde dat al een tijdje in mijn hoofd, maar ik zag er tegenop om het te doen. Ik wist dat het heel veel werk was. Je moet er ook maar net zin in hebben om een boek van A tot Z nauwgezet te corrigeren. Het is overigens wel iets dat bij mij past: controleren, feitjes corrigeren, verzamelen, completeren. Dat is ook onze rolverdeling geweest. Van Wyhe heeft de hele iconografie gedaan, het overzicht van alle bekende afbeeldingen van Darwin die tijdens zijn leven zijn gemaakt. Ik heb de rest van het boek gedaan.'

Het boek bevat onder meer opsommingen van alle 350 bezoekers (eenlingen, stellen, groepen) die bij Darwin over de vloer zijn geweest, van de 38 theorieën over zijn ziektebeeld, een inventaris van de 130 monumenten die er in de wereld aan Darwin zijn gewijd, van postzegels met zijn beeltenis. Je kunt het zo gek niet opnoemen of het staat erin.

Wie wil dit allemaal weten?

'Er zijn Darwingekken genoeg op deze wereld. Het is niet eens zozeer een kwestie van willen weten, maar van de informatie willen hebben. Dat is een verschil. Het gaat om de toegang tot informatie. Ik kan me best voorstellen dat iemand

'Jij hebt het te druk, zei hij, je hebt een hobby nodig'

'Het is een nuttig en waardevol boek, maar het is geen wetenschappelijk werk'

echt niet geïnteresseerd is in hoe vaak de buurman van Charles Darwin bij hem thuis is geweest. Maar er zijn mensen die dat willen weten.'

Bij de opsomming van straatnamen mis ik de Darwinstraat in Ede.

'Een opsomming van alle Darwin-straten vergt een boek op zichzelf. Af en toe geven we alleen maar een indruk. Er zit subjectiviteit in die keuzes. Het boek moet natuurlijk ook betaalbaar blijven. Een volledige encyclopedie over Darwin is niet te doen. Maar bijvoorbeeld de lijst met alle planten die naar Darwin zijn vernoemd, hebben we wel compleet proberen te krijgen. Ook al zijn het er op dit moment al meer dan 700.'

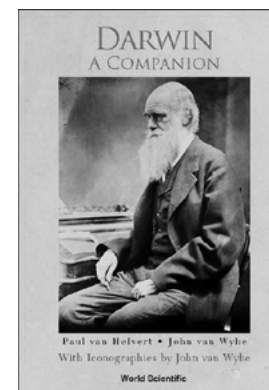
Stel dat tijdreizen bestond, welke dag uit het leven van Darwin zou je dan willen meemaken?

'18 juni 1858. Op die dag ontving hij de brief van Wallace, met daarin diens artikel over natuurlijke selectie. Die dag kwam Darwin erachter dat hij eigenlijk te laat was. Hij was toen al begonnen aan zijn grote boek *The Origin*. Wallace was op dat moment in Indonesië op Celebes. Hij verstuurde die brief op 9 maart. Die brief is zoekgeraakt. Een paar jaar geleden ontstond de controverse over de datum waarop Darwin die brief ontving. Had hij 'm misschien toch eerder ontvangen en had hij stiekem wat dingen van Wallace overgenomen? Het is inmiddels

afdoende bewezen dat dat niet waar is. Maar het zou toch leuk zijn als ik even terug kon om de postbode te spreken. Even controleren of het echt 18 juni was.'

Is dit boek jouw levenswerk?

'Nee. Dit is iets wat moest gebeuren. Het is een leuk boek, er staat heel veel informatie in, het is nuttig en waardevol, maar het is geen wetenschappelijk werk. De vraag die nooit goed is beantwoord, is hoe Darwin tot zijn evolutietheorie kwam. Wat heeft hem ertoe gebracht? Er zijn een paar onderbouwde theorieën, maar die vind ik geen van alle bevredigend. Dat is iets waar ik al dertig jaar over nadenk. Dat is het boek dat ik zou willen schrijven. Maar of ik het ooit ga doen? Ik weet het niet.' ■

Darwin: A Companion.

Auteurs Paul van Helvert en John van Wyhe.
Uitgeverij World Scientific

Studenten coachen studenten

Voor studenten die moeite hebben met studeren, biedt WUR sinds kort Peer2Peer-coaches aan: studenten die getraind zijn om hun medestudenten te helpen met problemen op studiegebied, van motivatiedips tot leren plannen.

Joke Marinissen is vanaf het begin betrokken bij het Peer2Peer-project. Eerder zette ze al het *Writing Lab* op bij WUR, waar studenten elkaar helpen om academisch te leren schrijven. Marinissen: 'Peer2Peer werkt goed omdat je niet in een docent-studentverhouding zit. Studenten worden bij Peer2Peer meer aangezet om zélf de controle te houden.'

Al voor corona speelde Marinissen met het idee om het Peer2Peer-concept breder in te zetten. 'Bij onze universiteit komen veel verschillende studenten met verschillende achtergronden: mensen zonder ervaring in het academisch milieu; mensen uit heel andere leerculturen, enzovoort. Het kan dan moeilijk zijn om je weg te vinden.'

'Met studenten die langskomen, gaat het vaak gelijk beter'

Momenteel zijn er acht Peer2Peer-coaches aan de slag. Marinissen: 'Na een trainingsproject waarbij ze worden opgeleid, zetten zij zelf trajecten op met studenten die hulp bij ons zoeken. De focus ligt op *study skills*; studenten met grotere problemen, worden doorverwezen naar professionele hulpverlening.'

'Met de studenten die langskomen, gaat het vaak gelijk beter', vertelt Marinissen. 'Zij hebben dan een eerste stap gezet om zélf iets bij de dragen aan de oplossing van hun problemen en nemen de regie (weer) in handen.'

Soraya Lamochi (23) is masterstudent International Land & Water Management en Peer2Peer-coach. 'Tijdens mijn bachelor in Groningen was ik al student-assistent en gaf ik bijles. Ik vind het leuk om contact te hebben met andere studenten en bij deze baan kon ik ook zelf wat leren over coachen. Eerst kregen we training in gesprekstechnieken: hoe stel je de vragen zo dat de student zelf de oplossingen vindt?'

'Sinds december heb ik cliënten. Ze hebben vooral problemen met motivatie, veelal coronagerelateerd. Ook vinden sommigen het moeilijk om goed te plannen. Internationale studenten moeten soms wennen aan de Nederlandse cultuur, aan hoe je docenten moet benaderen bijvoorbeeld. Ik heb het gevoel dat mijn cliënten zeker iets aan de coachingstrajecten hebben. Ook al spreken we elkaar maar een paar keer, je ziet dat ze stappen zetten.'

Ook Thijs Stegmann (23), bachelorstudent Biotechnologie, is Peer2Peer-coach. 'Studenten komen naar je toe omdat ze iets willen veranderen in hun leven. Ik ga met ze in gesprek om te kijken wat het probleem is en we kijken samen naar mogelijke oplossingen. Ik heb zelf ook wel eens met een vak gezeten waarbij ik dacht: het lukt echt niet. Het kan dan voelen alsof je vast zit. Het is fijn om dan iemand aan te schieten en het erover te hebben.' LZ ■

Irregular Opening Hours – April and May 2021

Forum

	2021	The Building	The Library	Student Desk	IT Service Point	WURshop	Restaurant	Grand Café	Wageningen in'to Languages
Good Friday	2 April	8 am - 11 pm	8 am - 10 pm	closed	8 am - 5.30 pm	closed	closed	closed	closed
Saturday	3 April	10 am - 6 pm	10 am - 6 pm	closed	closed	closed	closed	closed	closed
Easter Sunday	4 April	closed	closed	closed	closed	closed	closed	closed	closed
Easter Monday	5 April	10 am - 6 pm	10 am - 6 pm	closed	closed	closed	closed	closed	closed
Saturday	24 April	9 am - 7 pm	9 am - 7 pm	closed	closed	closed	closed	closed	closed
Sunday	25 April	9 am - 7 pm	9 am - 7 pm	closed	closed	closed	closed	closed	closed
Monday	26 April	8 am - 11 pm	8 am - 11 pm	closed	8 am - 5.30 pm	9 am - 4.30 pm	closed	10 am - 2 pm	9 am - 5 pm
King's Day	27 April	9 am - 7 pm	9 am - 7 pm	closed	8 am - 5.30 pm	closed	closed	closed	closed
Wednesday	28 April	8 am - 11 pm	8 am - 11 pm	10 am - 5 pm	8 am - 5.30 pm	9 am - 4.30 pm	closed	10 am - 2 pm	9 am - 5 pm
Thursday	29 April	8 am - 11 pm	8 am - 11 pm	10 am - 5 pm	8 am - 5.30 pm	9 am - 4.30 pm	closed	10 am - 2 pm	9 am - 5 pm
Friday	30 April	8 am - 11 am	8 am - 10 pm	10 am - 5 pm	8 am - 5.30 pm	9 am - 2.30 pm	closed	10 am - 2 pm	9 am - 5 pm
Saturday	1 May	9 am - 7 pm	9 am - 7 pm	closed	closed	closed	closed	closed	closed
Sunday	2 May	9 am - 7 pm	9 am - 7 pm	closed	closed	closed	closed	closed	closed
Monday	3 May	8 am - 11 pm	8 am - 11 pm	10 am - 5 pm	8 am - 5.30 pm	9 am - 4.30 pm	closed	10 am - 2 pm	9 am - 5 pm
Tuesday	4 May	8 am - 11 pm	8 am - 11 pm	10 am - 5 pm	8 am - 5.30 pm	9 am - 4.30 pm	closed	10 am - 2 pm	9 am - 5 pm
Liberation Day	5 May	9 am - 7 pm	9 am - 7 pm	closed	8 am - 5.30 pm	closed	closed	closed	closed
Thursday	6 May	8 am - 11 pm	8 am - 11 pm	10 am - 5 pm	8 am - 5.30 pm	9 am - 4.30 pm	closed	10 am - 2 pm	9 am - 5 pm
Friday	7 May	8 am - 11 pm	8 am - 10 pm	10 am - 5 pm	8 am - 5.30 pm	9 am - 2.30 pm	closed	closed	9 am - 5 pm
Saturday	8 May	10 am - 6 pm	10 am - 6 pm	closed	closed	closed	closed	closed	closed
Sunday	9 May	10 am - 6 pm	10 am - 6 pm	closed	closed	closed	closed	closed	closed

During working hours, the building is open to the public. After working hours, entrance is only possible with a WUR card. Due to precautionary measures regarding the Corona virus, opening hours may change.

Orion

	2021	The Building	Bike Basement	Restaurant (only grab&go)
Good Friday	2 April	closed	closed	closed
Saturday	3 April	closed	closed	closed
Easter Sunday	4 April	closed	closed	closed
Easter Monday	5 April	closed	closed	closed
Monday	26 April	8 am - 7 pm	closed	8 am - 7 pm
King's Day	27 April	closed	closed	closed
Wednesday	28 April	8 am - 7 pm	closed	8 am - 7 pm
Thursday	29 April	8 am - 7 pm	closed	8 am - 7 pm
Friday	30 April	8 am - 7 pm	closed	8 am - 7 pm
Saturday	1 May	closed	closed	closed
Sunday	2 May	closed	closed	closed
Monday	3 May	8 am - 7 pm	closed	8 am - 7 pm
Tuesday	4 May	8 am - 7 pm	closed	8 am - 7 pm
Liberation Day	5 May	closed	closed	closed
Thursday	6 May	8 am - 7 pm	closed	8 am - 7 pm
Friday	7 May	8 am - 7 pm	closed	8 am - 7 pm
Saturday	8 May	closed	closed	closed
Sunday	9 May	closed	closed	closed

Orion is closed on Saturday and Sunday. Due to precautionary measures regarding the Corona virus, opening hours may change.

Leeuwenborch

	2021	The Building	The Library	Coffee Bar / Restaurant
Good Friday	2 April	7 am - 6 pm	closed	10 am - 2 pm
Saturday	3 April	10 am - 5 pm	closed	closed
Easter Sunday	4 April	closed	closed	closed
Easter Monday	5 April	closed	closed	closed
Monday	26 April	7 am - 10 pm	8.30 am - 6 pm	10 am - 2 pm
King's Day	27 April	closed	closed	closed
Wednesday	28 April	7 am - 10 pm	8.30 am - 6 pm	10 am - 2 pm
Thursday	29 April	7 am - 10 pm	8.30 am - 6 pm	10 am - 2 pm
Friday	30 April	7 am - 10 pm	8.30 am - 5 pm	10 am - 2 pm
Saturday	1 May	10 am - 5 pm	closed	closed
Sunday	2 May	closed	closed	closed
Monday	3 May	7 am - 10 pm	8.30 am - 6 pm	10 am - 2 pm
Tuesday	4 May	7 am - 10 pm	8.30 am - 6 pm	10 am - 2 pm
Liberation Day	5 May	closed	closed	closed
Thursday	6 May	7 am - 10 pm	8.30 am - 5 pm	10 am - 2 pm
Friday	7 May	7 am - 10 pm	8.30 am - 6 pm	10 am - 2 pm
Saturday	8 May	10 am - 5 pm	closed	closed
Sunday	9 May	closed	closed	closed

30 Minutes before closing time you will be requested to leave the building. After 6 pm entrance is only possible after registration at the reception desk. Due to precautionary measures regarding the Corona virus, opening hours may change.

Van CO₂ naar organische stof

GEVONDEN: DE ZEVENDE ROUTE

Sommige bacteriën en archaea kunnen groeien met kooldioxide (CO₂) als enige koolstofbron, net als planten. Ze zetten CO₂ om naar organische stof via zes verschillende routes en sinds tientallen jaren zochten biologen naar een zevende route. Deze zevende route werd vorig jaar gevonden door Irene Sánchez-Andrea, onderzoeker bij het Laboratorium voor Microbiologie van WUR.

Sánchez-Andrea bestudeerde *Desulfovibrio desulfuricans*, een bacterie die leeft in sedimenten en bodems onder zuurstofvrije omstandigheden. Deze bacterie groeit op een mengsel van waterstof, sulfaat en CO₂, allemaal anorganische verbindingen. Voor haar ontdekking ontving ze de Research Award 2021 van het Universiteitsfonds Wageningen. De tutor van Sánchez-Andrea, Fons Stams, bestudeerde *Desulfovibrio desulfuricans* al in 2008. Eerst dachten onderzoekers dat deze bacterie organisch materiaal nodig had om te groeien, maar toen werd aangetoond dat de bacterie kan groeien met formiaat, een eenvoudige koolstofverbinding, samen met een andere microbe.

Experimenten

Aanvankelijk dachten ze dat deze microbe *D. desulfuricans* van organische verbindingen voorzag, maar dat bleek niet het geval te zijn. Sánchez-Andrea ontdekte dat deze bacterie kon groeien zonder organische verbindingen. Na drie jaar laboratoriumexperimenten en computeranalyses ontrafelde ze de chemische route hoe de bacterie kool-

stofblokken maakt uit CO₂.

‘Het was mijn hobbyproject’, zegt Sánchez-Andrea's, die een Tenure Track volgt aan de universiteit. ‘Het kostte veel tijd en er waren veel uitdagingen, zoals ervoor zorgen dat het groeimeedium geen organische verbindingen bevat. Chemische stoffen of glaswerk die voor medumbereiding worden gebruikt, kunnen organische verbindingen bevatten, maar we konden absoluut geen verontreinigingen toestaan.’ Ze werkte samen met onderzoekers van het Max Planck Instituut in Potsdam en UC Berkeley, die ook op zoek waren naar de zevende route. Ze vond een unieke route in deze bac-

‘HET WAS MIJN HOBBYPROJECT’

terie, waarin stikstof en CO₂ werden omgezet in formiaat en glycine. Glycine, C₂H₅NO₂, is een aminozuur dat verder wordt omgezet in biomassa. Deze resultaten publiceerde ze in oktober 2020 in *Nature Communications*.

Haar ontdekking van de route is niet alleen een wetenschappelijke prestatie, maar ook nuttig om klimaatvraagstukken aan te pakken en een biobased economy te ontwikkelen. *D. desulfuricans* blijkt op een vrij energiezuinige manier CO₂ om te zetten in biomassa en chemicaliën. Sánchez-Andrea wil hierop

Foto Guy Ackermans

voortbouwen door de bacterie op grotere schaal te kweken voor de productie van interessante chemicaliën zoals biobrandstoffen. ‘De bacterie groeit in het lab. De volgende stap is om het assortiment producten uit te breiden, er meer op industriële schaal te laten groeien en ook om de route te introduceren in andere bacteriën die gemakkelijk groeien in bioreactoren. Hiermee kunnen we met weinig energie op grote schaal chemische bouwstenen produceren en tegelijkertijd CO₂ vastleggen.’

Bovendien wil Sánchez-Andrea nagaan of meer bacteriën deze truc of soortgelijke trucs kunnen doen met CO₂, eventueel met behulp van enkele andere varianten van de route. Misschien kunnen verwanten van *D. desulfuricans* met anorganische materialen chemicaliën maken voor de *biobased economy*. AS ■

Tips tegen dips*

*coronadips, thuiswerkdips, onlinelesdips, avondklokdips, stressdips, en motivatiedips

Met een beetje mazzel beginnen er over een paar weken weer wat lessen live op de campus. En in de zomer zou het leven alweer een stuk meer moeten lijken op 'het oude normaal'. Voorzichtig positieve berichten, maar iedereen weet: de laatste loodjes wegen het zwaarst. Daarom hier een paar tips van pro's om de avondklok, het thuiswerken en -studeren en het gebrek aan sociaal contact nog even vol te houden.

Tekst Coretta Jongeling

Stel kaders

'Als je de hele dag thuis bent, is het minder duidelijk wanneer de studie of het werk begint en wanneer die eindigt,' zegt studentenpsycholoog Roeland Cloin. 'Stel daarom hele duidelijke kaders: dit is studietijd of werktijd en dit is vrije tijd. Probeer die vrije tijd, zo goed en kwaad als dat kan, te vullen met leuke en ontspannende dingen.' Ook tijdens het thuiswerken of -studeren is het belangrijk om kaders te stellen: neem regelmatig pauze. Bedrijfsmaatschappelijk werker René Hoevenaren: 'Neem in ieder geval elke twee uur tien minuutjes pauze. Beweeg wat, klets met je huisgenoten, of ga even naar buiten. Als je op kantoor bent of in de les zit, gebeurt dit vanzelf door de ingebouwde koffiepauzes of collega's die langslopen voor een praatje. Nu moet je deze pauzes bewust inlassen.' Niet zoveel gedaan als je zou willen? Kan gebeuren, zegt Hoevenaren. 'Niet elke werkdag ben je even productief, dat is op kantoor soms ook zo. Morgen is er weer een dag.'

1

Bonustip: Om de coronablues te lijf te gaan organiseert Surf your Stress een online gesprek tussen Emma Holmes, Ernst Bohlmeijer (psycholoog en hoogleraar Universiteit Twente) en Roeland Cloin (studentenpsycholoog WUR) over geluk en veerkracht. 31 maart, 19.00-21.00 uur.

Doe het niet alleen

Het afgelopen jaar voelde voor veel mensen eenzaam door het gebrek aan contact met vrienden, collega's en medestudenten. 'We zijn geneigd te focussen op wat je mist', aldus Cloin, 'en niet op: wat kan er wel? Je kan best aan een studiegenoot vragen of je samen af en toe de lesstof kan doornemen, of elke dag kort contact kan hebben met een collega om je frustraties te ventileren. Veel mensen denken dat ze anderen lastig vallen met zo'n vraag. Het grappige is dat als ik aan mensen vraag hoe zij zouden reageren op zo'n verzoek, ze het nooit een probleem vinden. Dus: vraag hulp.' Hoevenaren is het daar mee eens: 'Het is prima om toe te geven dat je het zelf even niet meer kan. Daarvoor zijn er anderen in de wereld. Zoek een vriend, je leidinggevende, of de huisarts op. Er zijn binnen WUR veel professionals die je graag willen ondersteunen, zoals de studieadviseur, studentenpsycholoog, bedrijfsmaatschappelijk werk, bedrijfsarts of vertrouwenspersoon.'

2

Aanvaard dat het een moeilijke tijd is

Accepteer dat je verdrietig bent, angstig, boos of moede-loos', raadt Hoevenaren aan. 'Ga bij de pakken neerzitten en bekijk ze maar eens goed. Dit is je leven op dit moment. Het is niet anders.' Een lastige tip, maar wel één die je echt verder kan helpen, zeggen psycholoog en maatschappelijk werker eensgezind. 'Soms is het helemaal okay om je rot te voelen, het is zelfs functioneel. Het is echt niet gek dat we ons na een jaar min of meer opgesloten zitten, somberder zijn gaan voelen,' zegt Cloin. 'Vaak ontstaat er een vicieuze cirkel als we vinden dat we dat zouden moeten veranderen, maar dat we ons onmachtig voelen om dat te doen. Het is nu gewoon niet leuk. Als dat gevoel er mag zijn, wordt het meteen wat dragelijker.' Hoevenaren vult aan: 'Zonder oordeel je negatieve gevoelens ervaren, is een grote kunst. Maar lukt het, dan kan je verder. De tweede fase is simpeler

3

en werkt alleen ná de eerste fase. Stel jezelf de vraag: wat is iets dat ik nu kan doen om mezelf iets beter te voelen? Dat kunnen kleine dingen zijn, zoals genieten van een vlinder in de tuin, of lachen om een stomme grap.'

'LUISTER NAAR ELKAAR EN OORDEEL NIET ZO SNEL'

Luister naar elkaar

Niet iedereen wordt even hard getroffen door corona en niet iedereen gaat hetzelfde om met de maatregelen. Misschien houd jij je - om wat voor reden dan ook - heel streng aan de maatregelen en ken je anderen die er losser mee omgaan. Misschien kan jij je online totaal niet concentreren, terwijl een ander zich snel aanpast. De één baalt enorm van de avondklok terwijl de ander het wel lekker rustig vindt. Hoe ga je om met die verschillen? Tip van de studentenpsycholoog: 'Luister naar elkaar en oordeel niet zo snel. Respecteer dat mensen verschillend kijken naar de maatregelen en daar dus verschillende

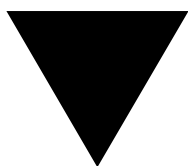
4

keuzes in maken. Probeer dat te begrijpen. Want vaak gaat het bij het onbegrip pas echt mis. Daardoor voelen mensen zich eenzaam en in de steek gelaten. Terwijl we juist zoveel steun aan elkaar kunnen hebben.'

Shutterstock.com

Bewegen, gezond eten, ritme en structuur, contact houden met anderen, de natuur opzoeken, een liedje zingen, dansen in je kamer, opruimen, momenten van ledigheid creëren, inspiratie zoeken in (nieuwe) hobby's, kunst, literatuur, film, dans, geloof, tuinieren, fotografie, muziek, opera, oude opnames van het Eurovisiesongfestival terugkijken of je in het zweet werken met een online work-out.

Sleutelfiguren: Cecile Huber

Ze zijn onmisbaar op de campus, schoonmakers, conciërges, cateraars, tuinmannen, receptionisten – de lijst is lang. *Resource* zoekt deze sleutelfiguren op. Dit keer Cecile Huber (59), administratief medewerkster Wageningen Marine Research in IJmuiden.

Tekst Milou van der Horst Foto Guy Ackermans

‘Afgelopen februari vierde ik mijn veertigjarig jubileum bij Wageningen Marine Research (WMR). De eerste dertig jaar heb ik bij de bibliotheek gewerkt. Toen de bibliotheek werd overgeplaatst naar Wageningen was dat wel *shocking*. Ik kan namelijk niet goed tegen verandering. Ik ben bij de bibliotheek beland omdat ik geen werk kon vinden als secretaresse, waar ik voor ben opgeleid. Nu doe ik post en archief, factuurafhandeling en bestellingen. Ik archiveer de rapporten van WMR en de wetenschappelijke publicaties, presentaties en interviews van onze medewerkers. Ik doe ook de bestellingen: van onderzoeksmaterialen zoals klein technisch materiaal en grote apparatuur, of van diensten zoals het repareren van visnetten. Factuurafhandeling was niet zo mijn ding, maar ik ben erin gegroeid. Ik heb veel diverse taken en dat past ook bij mij. Er zijn vaste procedures voor het bestellen

van producten en het betalen van de facturen. Ik ben daar strikt in, want anders heb ik er alleen maar meer werk aan. Ik heb een cursus feedback gedaan bij WMR waardoor ik nu beter weet hoe ik dingen kan bespreken. Daardoor laat ik het niet oplopen totdat het er heel boos uitkomt. Samen komen we er wel uit. Ik heb drie visitaties meegemaakt, waarbij het instituut wordt doorgelicht op zijn wetenschappelijk onderzoek. Die visitaties vind ik heel leuk omdat je dan ziet hoeveel er gepubliceerd en geciteerd wordt en hoe goed het instituut het doet. We hadden voor corona veel leuke recepties, met een muziekje erbij en er werd

‘Ik wil nog wel een keer fysiek mijn jubileum vieren, met koffie en gebak’

gedanst. Dansen is altijd mijn hobby geweest - ik wilde vroeger balletdanseres worden. Tegenwoordig dans ik maar met behulp van YouTube. In het begin was het wel wennen om alles digitaal te doen, want ik werkte ook nooit thuis. Nu ben ik al zo ver dat ik zelf koffiemomentjes inplan en me opgeef voor digitale workshops van WUR. Ik houd dit werk nog wel even vol, ik vind het nog te leuk. Ik wil nog wel een keer fysiek mijn jubileum met koffie en gebak vieren, dat digitaal vieren is toch minder leuk.’

Cecile Huber op een van haar lievelingsplekken: de haven van IJmuiden.

Campus ♦ bewoners

Kazuhisa Goto

NARO, de overheidsorganisatie voor landbouwkundig onderzoek van Japan, en WUR willen graag samenwerken. Daarom zit Kazuhisa Goto op de Wageningse campus. NARO lijkt sprekend op Wageningen Research. Waar WUR de Elstar-appel heeft ontwikkeld, is de smakelijke Fuji-appel veredeld door NARO.

NARO wil samen met WUR problemen aanpakken zoals de vergrijzing en arbeidstekorten in de Japanse landbouw

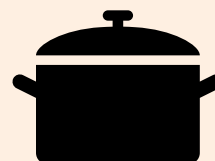
Er werken 3.300 mensen bij NARO, verdeeld over zes onderzoekstations op de Japanse eilanden, vertelt Goto. De marketingonderzoeker zit sinds 2017 op de campus om gezamenlijke onderzoeksprojecten

op te zetten. NARO wil samen met WUR enkele problemen aanpakken, zoals de vergrijzing en arbeidstekorten in de Japanse landbouw en klimaatverandering.

De eerste samenwerking is inmiddels van start gegaan: een robotica-project voor datagedreven aardappelteelt. Maar op kleinere schaal gebeurt er veel meer, geïnitieerd door een gezamenlijke conferentie in 2020 waaraan 440 onderzoekers van WUR, NARO en bedrijven deelnamen. Er zijn inmiddels meer dan tien NARO-onderzoekers bij Wageningse groepen gestationeerd. Daarbij gaat het om Food & Biobased Research, Plant Breeding en Economic Research. De Japanse onderzoekers zitten hier 1 of 2 jaar en gaan dan weer terug. En er zijn nieuwe projecten in de maak, zoals een project met de Animal Sciences Group op het gebied van mestmanagement en broeikasgassen in de veehouderij en de ontwikkeling van 3D-foodprintingsystemen. AS

Op de campus bevinden zich zo'n 100 bedrijven. In *Resource* stellen we ze aan je voor. Dit keer: Kazuhisa Goto.

In de WUR-gemeenschap zijn alle smaken van de wereld te vinden. Hannah Ikkai Graham neemt ons mee naar Japan en deelt haar recept voor ramen-misosoep.

Smaken van WUR

Ramen Miso Soep

'Ramen is een makkelijk te bereiden Japans noedelgerecht en hét perfecte troosteten voor elk seizoen.

Anders dan voor veel andere Japanse gerechten, zijn er voor ramen weinig regels, dus je kunt variëren naar gelang je persoonlijke smaak. Mijn persoonlijke voorkeur gaat uit naar ramen op basis van misosoep. Je kan met de toevoegingen zo creatief zijn als je wilt. In Japan toon je je creativiteit door een scala aan kleuren in de schaal, meestal bereikt door het gebruik van verschillende ingemaakte groenten.

Grappig weetje: In de Aziatische cultuur heerst het bijgeloof dat je je leven verkort als je tijdens het eten de noedels afbijt.'

- 1 Kook de noedels een minuut of 2 (afhankelijk van het soort noedels - vers of gedroogd - en je smaak. Zelf geef ik de voorkeur aan iets meer *bite*);
- 2 Giet de noedels af en zet ze apart;
- 3 Maak de bouillon: voeg een beetje water van de noedels toe aan een blokje groentebouillon en een lepel sojasaus;
- 4 Voeg de misopasta en het zout toe en laat het volledig oplossen;
- 5 Kook de paksoi en de taugé zacht in de bouillon;
- 6 Dien een portie noedels op in een kom, met een ruime hoeveelheid bouillon met groenten;
- 7 Garneer naar wens.

Ingredienten voor 2 personen :

- ramennoedels - 1 pakje per persoon
- groentebouillon - 1 blokje, 700 ml water
- sojasaus - 1 lepel
- misopasta (bij voorkeur de rode variant) - 2 volle eetlepels
- zout naar smaak

Mogelijke garnering :

- Paksoi
- Taugé
- Zachtgekookte eieren
- Kimchi
- Zeewier (nori)
- Sesamzaadjes
- Shichimipoeder (Japanse zevenkruidenpoeder)
- Takuan (Japanse zure witte radijs)
- Sjalotjes
- Mais

Hannah Ikkai Graham (18)
student International Land and Water Management

Samengevat Wetenschap met een knipoog

◆ WEGWERPLIJF

Een ziek lijf? Snij het eraf. Dat is wat de fluweelslak *Elysia marginata* kan en doet als het moet. Dat ontdekten Japanse onderzoekers van de Nara Women's University. De slak ontdoet zich van het lijf en uit de kop groeit binnen drie weken een compleet nieuw lichaam. Een extreem geval van regeneratie. Het oude lijf sterft na verloop van tijd af; er groeit geen nieuw hoofd aan.

◆ FAKE NEWS

Met *fake news* kun je kostbare natuur beschermen. Onderzoekers van Manaaki Whenua Landcare Research in Nieuw Zeeland smeerden nestelplekken in met vaseline

die ruikt naar vogels. Katten, egels en fretten trokken er gretig op af, om vervolgens teleurgesteld af te druipen. Tegen broedtijd lieten ze de nesten vervolgens met rust in de veronderstelling dat er toch niks te halen viel. De truc resulteerde in de helft minder roof. Je kunt katten natuurlijk ook gewoon afschieten.

◆ BLAUW OOG

Welke kleur ogen je meekrijgt bij de geboorte zit veel complexer in elkaar dan gedacht. Dat blijkt uit een internationale studie van onder meer het Erasmus UMC in Rotterdam. De onderzoekers vonden liefst 50 genen die de samen bepalen of je lichtblauwe dan wel

donkerbruine ogen hebt, of alles daartussenin. Dat is een stuk meer dan de klassieke theorie, die uitgaat van twee genen voor bruin en blauw.

◆ VAKANTIE

Als de klimaatverandering doorzet duurt de zomer in 2100 bijna een half jaar. Dat hebben Chinese wetenschappers (Chinese Academy of Sciences) berekend. Tussen 1950-2011 is de duur van de zomer toegenomen met 17 dagen. De zomer duurt nu al 95 dagen en dat wordt dus een half jaar. De andere jaargetijden worden navenant korter. Vraagje: wordt de zomervakantie dan ook langer? RK

GEZOCHT: BESTUURSLEDEN VOOR EEN STICHTING MET PROJECTEN IN KENIA

De stichting houdt zich bezig met voedsel, energie- en waterproblemen van (school)gemeenschappen in West-Karachuonyo. We komen 10x p/jr. bijeen (nu online). Ben je een open en nieuwsgierig persoon met interesse in ontwikkelingsprojecten en werkzaam of studierend in Nederland?

Meld je aan: info@i-guide-reizen.com.
Info: www.sdg4homabay.org

IN MEMORIAM

GERRIT ZEMMELINK

Op vrijdag 12 februari overleed Gerrit Zemmeling op 82-jarige leeftijd. Gerrit werkte vanaf de jaren 70 tot 2000 bij wat eerst de vakgroep Tropische Veehouderij en later de leerstoelgroep Dierlijke Productiesystemen heette. Hij was specialist op het gebied van tropische veevoeding. Voor zijn collega's bij de groep en voor de studenten was hij de verpersoonlijking van grondigheid en nauwkeurigheid. Kwaliteit stond hoog in zijn vaandel en hij was zeer kritisch op slordige interpretaties en snelle conclusies. Hij kon boeiend en lang uitweiden over verschillen tussen veevoeding in de tropen en die in het westen. In zijn proefschrift liet hij middels vele grafieken en slimme mathematische modellen zien wat het effect

van selectieve consumptie op de voeropname en vertering van tropische ruwvoeders was. Dit proefschrift zou nog steeds gelezen moeten worden als voorbeeld hoe een theoretische benadering van data-analyse tot een rijke en relevante interpretatie kan leiden. Nog steeds wordt een door hem ontwikkelde methode om een inschatting te maken van de potentiële dierlijke productie in een regio gebruikt door Indonesische onderzoekers. Veel tropische veetelers zijn inmiddels van zijn overlijden op de hoogte gesteld en ook zij zullen aan hem terugdenken als een bijzondere leermeester.

Simon Oosting en Henk Udo, Animal Production Systems group

HOKJESDENKEN

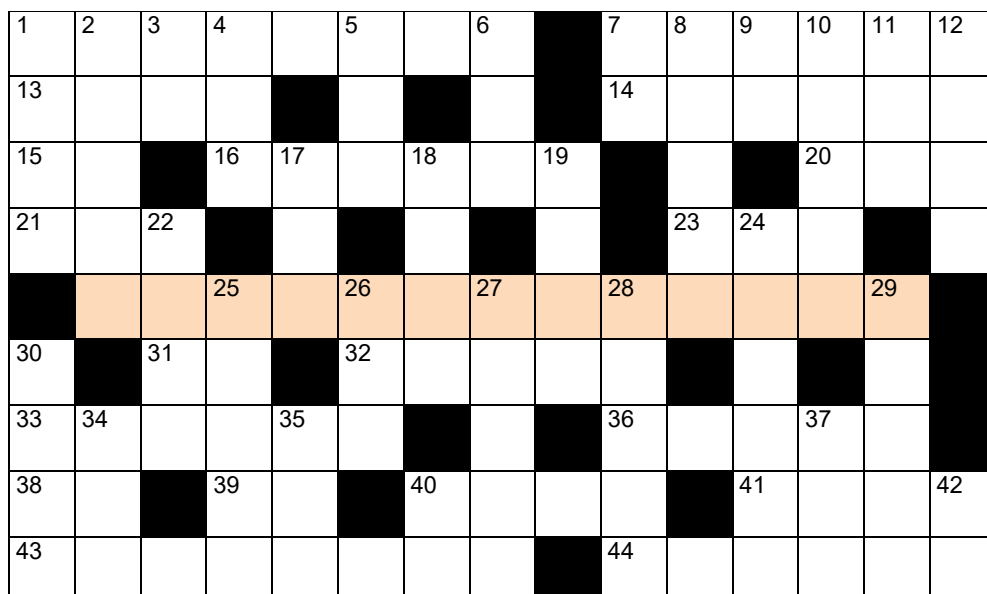
Vul de puzzel in en ontdek welk(e) woord(en) er in de gekleurde vakjes staat(n). Stuur dit als oplossing naar resource@wur.nl vóór 13 april en win een boek.

Horizontaal

1. Hollands eiwitgewas?
7. Martha __, discussieerde met Arjan Koomen over de schaarse ruimte in Nederland
13. Hoofdstad
14. Hoofdstad
15. Militaire rang
16. Schijnen vogels ook met het licht aan te doen
20. Zijn eetbare kastanjes
21. Huis __ Bosch
23. Militaire rang
31. Weer dat toontje
32. Polynesisch eiland
33. Daar krijgen studenten vanaf 1 april toch nog geen onderwijs
36. Pijnlijk gevolg
38. Boerderijgeluid
39. Hoe ging het?
40. Super uit Duitsland
41. Hotelvogel
- 43+44. Is op zoek naar een nieuwe naam

Verticaal

1. Grote winnaar bij de Wageningse verkiezingen

(steenhuispuzzels.nl)

2. Dat krijg je nou van zuur en alcohol
3. Afgelopen
4. Draaien héél oude computers op
5. Bewoner van het sprookjesbos
6. Wordt verkocht in lege winkels
7. Studiegraad
8. Op z'n Grieks
9. Maakt het huis nog ietsje duurder
10. Schuurman of Herbers
11. Tijdperk
12. Catastrofe voor skaters
17. Tussen erin en erover
18. Concurrent van Adidas
19. Veredelde de Fuji-appel
22. Maatstaf
24. Schreef Paul van Helvert een boek over
25. Heeft een aanzuigende werking op baby's
26. Amerikaans marineschip
27. Ratelband of Roemer
28. __! At the Disco (High Hopes)
29. Tears Dry on __ Own,
- Amy Winehouse
30. Lsd
34. Vriendelijk gebaar
35. Kaartspelletje
37. Valt droog
40. Uitgesproken pijn
42. Per __

Oplossing van de puzzel uit Resource #13

E	M	M	A		O	N	T	B	O	S	S	I	N	G
	A	A	R	Z	O		H	O	R	R	O	R		I
I	N	K	E	E	R		C	D	A		S	A	G	E
E	M		N			Q			K	G		K	O	K
L	A	N	D	B	O	U	W	B	E	L	E	I	D	
	D	I		A	L	I		F	L	U	T			V
R	E	E	K	S	E	N		I		T	A	N	G	O
E		U	I	T		O	I	L		E	G	A	A	L
L	U	W		A	R	A		M	Y	N	E		S	T

De oplossing van de puzzel uit Resource #13 is 'landbouwbeleid' en de winnaar is Imke de Boer. Gefeliciteerd! We nemen contact met je op.

De winnaar mag kiezen uit de boeken: *10 Miljard Monden*, samengesteld door WUR-collega's Ingrid de Zwarte en Jeroen Candel of *Snapshots. An anthology of true stories* (35 verhalen uit Wageningen) samengesteld door Emma Holmes en Sarah Haimes.

Colofon

Resource is het onafhankelijke medium voor studenten en medewerkers van Wageningen University & Research. *Resource* brengt nieuws, achtergronden en duiding. Op resource-online.nl verschijnen dagelijks nieuwe berichten. Het magazine verschijnt tweewekelijks op donderdag.

Contact Vragen en opmerkingen voor de redactie: resource@wur.nl | www.resource-online.nl

Redactie Willem Andrée (hoofdredacteur), Helene Seevinck (eindredacteur), Roelof Kleis (redacteur), Tessa Louwerens (redacteur), Albert Sikkema (redacteur), Luuk Zegers (redacteur), Nicole van 't Wout Hofland (freelance redacteur), Coretta Jongeling (online coördinator), Thea Kuijpers (secretariaat).

Vertalingen Clare McGregor, Meira van der Spa, Clare Wilkinson

Vormgeving Alfred Heikamp, Larissa Mulder

Basisontwerp Marinka Reuten

Druk Tuijtel, Hardinxveld-Giessendam

Abonnement Een abonnement op het magazine kost €59 (buitenland €135) per academisch jaar. Opzeggen voor 1 augustus.

ISSN 1389-7756

Uitgever Corporate Communications & Marketing, Wageningen University & Research

‘Je hoort het overal: de rek is eruit. Toch gaan het werk, het onderzoek en het onderwijs door. Hoe blijf je gemotiveerd? Wie heeft tips? Waar haal jij energie uit? Waar word jij blij van? Deel je tips hier met je collega’s.’

René Hoevenaren
Bedrijfsmaatschappelijk
Werk WUR

Structureren

‘Wat mij helpt, is structuur aanbrengen. Ik stel kleine deadlines voor mezelf, dan weet ik waar ik naar toe wil werken en krijg ik motivatie om het voor die tijd af te hebben. Verder maak ik een dagplanning. Als ik een planning maak met wat ik wil gaan doen per dag, of met *to do's*, ben ik meer gemotiveerd om die taken uit te voeren zodat ik ze kan afvinken. Wat mij ook helpt, is beginnen met een onderdeel wat ik het leukste vind. Dan krijg ik toch weer zin om verder te werken. Ook werk ik graag met mindmaps zodat ik het grotere geheel kan zien. En als laatste: mij helpt het om over het onderwerp praten met anderen want dan realiseer ik me weer wat ik er zo leuk aan vind.’
Sandra Sikkema, student Land and Water Management

Kunst

‘Ik zoek motivatie in kunstprojecten. Kunst is mijn grote passie. Zo heb tijdens ik deze toch wel eenzame periode het project “je ideale werkplek” bedacht vanuit de behoefte aan live-contact. Samen met mijn collega’s van de medezeggenschap maken we een interactief kunstwerk via persoonlijke gesprekken en een bijzondere bijdrage van iedere deelnemer. Zo leer ik op mijn manier mijn collega’s kennen, thuis bij een kopje koffie of tijdens een wandeling op de campus.’
Clementine Sluijsmans, ambtelijk secretaris WUR Council

Niet normaal

‘Sinds kort besef én accepteer ik steeds meer dat wat “normaal” was voor corona, niet mijn normaal is. In de middag, tijdens college, ga ik tegenwoordig wel eens naar het bos voor een wandeling. Want colleges volgen, doe ik blijkbaar efficiënter in de nacht: wanneer niemand mij belt, mailt of appt en het huis muisstil is. Mijn enige advies is dan ook: gebruik deze bizarre tijd om je eigen normaal te ontdekken. Want wat al die tijd normaal was, hoeft niet normaal te zijn voor jou. En hou je eigen normaal zoveel mogelijk aan – ook als alles straks weer “normaal” wordt.’
Laura Bergshoef, masterstudent Climate Studies en Geo-Information Science

Naar buiten

‘Wat door corona echt veranderd is, is ons computergebruik: we zitten (nog) veel meer achter dat stomme scherm. Volgens mij is dat echt killing. Ik probeer bewust om computeruren zo beperkt mogelijk te houden, zowel voor werk als privé. Laptop dicht en naar buiten: daar krijg ik energie van.’
Vincent Oostvogels, promovendus bij Dierlijke Productiesystemen

Herkenbaar

‘Ook voor mij is dit herkenbaar. Mijn werk als HR-adviseur is erg veranderd sinds we allemaal thuis werken, ik mis het echte contact met mensen. Het helpt mij om regelmatig bij te praten met collega’s en om structuur aan te brengen in mijn dagen. Op tijd beginnen, regelmatig even bewegen en ’s avonds bewust de werkdag afsluiten. De ene keer lukt dat beter dan de andere keer, maar dat is niet erg. Ik vind dat we trots mogen zijn dat we nu al een jaar laten zien dat WUR ondanks alles “gewoon” kan doordraaien. Daar mogen we af en toe best eens bij stilstaan.’
Maud van Boxel, HR-adviseur concernstaf

NEXT WURRY

‘Mijn zus en ik zijn altijd heel close geweest. We studeren allebei, zij in Utrecht en ik in Wageningen. De laatste tijd trekt zij zich steeds meer terug en wil ze niet meer afspreken. Ze zit in een ‘corona-cocon-fase’ zegt ze. Ik maak me zorgen en ben bang dat ze depressief aan het worden is. Zij zegt dat ze wel weer bijdraait. Ik wil haar wens om met rust gelaten te worden respecteren, maar ik maak me veel zorgen. Ik ken haar zo niet. Zal ik mezelf toch maar gewoon opdringen?’

Sanne, student Biologie (volledige naam bekend bij de redactie)

Heb jij advies of tips voor deze Wurrier? Of heb je zelf goede raad nodig? Mail je tips of vraag (maximaal 100 woorden) vóór 9 april naar resource@wur.nl tav noWURries